

עפ"ג 40674/11/17 - עבד אל קאדר עלי מחמיד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

01 פברואר 2018

עפ"ג 40674-11-17 עבד עלי נ' פרקליטות מחוז חיפה - פלילי

לפני הרכב כבוד השופטים:

רון שפירא, נשיא [אב"ד]

בטינה טאובר

תמר נאות פרי

המערער

עבד אל קאדר עלי מחמיד

ע"י ב"כ עו"ד עאדל בוראת

נגד

המשיבה

מדינת ישראל

ע"י פרקליטות פלילית מחוז חיפה

פסק דין

השופטת בטינה טאובר:

מבוא

1. בפנינו ערעור הנאשם (להלן: "**המערער**") על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה, כב' השופטת רונה פרסון, שניתן ביום 27/10/17 בתיק גמ"ר 207-03-13 (להלן: "**בית משפט קמא**"). הערעור הופנה כנגד חומרת עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער, וכן הקנס שהושת עליו לאחר הרשעתו, בעבירת גרם מוות ברשלנות בנהיגה ובעבירת תעבורה נלווית.

2. בד בבד עם הגשת הודעת הערעור הגיש המערער בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שנגזר עליו. בקשה זו הועברה לתגובת המשיבה אשר הסכימה לעיכוב הביצוע המבוקש. לפיכך, הורה בית המשפט בהחלטה מיום 09/11/17 על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל עד להכרעה בערעור.

עובדות כתב האישום וההליך בבית משפט קמא

3. מעובדות כתב האישום שהוגש כנגד המערער ביום 04/03/12, עולה כי ביום 03/06/12 הגיע המערער כשהוא נהוג ברכב משא סגור אחוד מסוג ניסן (להלן: "**הרכב**") לביתה של בתו בכפר מועאווייה, והחנה את הרכב כ-30 מטר לפני ביתה, במקביל לקיר של בית עם החזית לכיוון מערב ויצא מהרכב.

בשעה 19:50 ו/או בסמוך לכך, חזר המערער לרכב והבחין בילדים המשחקים בסמוך. המערער נכנס אל הרכב, הניע אותו, והחל בנסיעה לאחור, תוך כדי סיבוב הרכב ימינה לכיוון מגרש חולי שממזרח לבית. במהלך נסיעתו לאחור לכיוון המגרש, פגע המערער במכוניתו במנוחה, שהייתה בת שנה ו-10 חודשים. כתוצאה מהתאונה נגרם מותה של הפעוטה וזאת כתוצאה משבר בגולגולת ופגיעת ראש קשה.

נטען כי התאונה ומות המנוחה נגרמו בנהיגתו הרשלנית של המערער שבאה לידי ביטוי, בנהיגה לאחור ללא תשומת לב לנעשה בדרך בכיוון נסיעתו של המערער; למרות שהמערער היה מודע להימצאות ילדים בסביבה בה נהג, לא נעזר המערער במכוון שיכוון אותו בנסיעתו ויבדוק אם הדרך פנויה; נהג לאחור ללא נקיטת אמצעים להבטיח שלא יפגע בהולכי רגל ולא כפי שנהג סביר היה נוהג בנסיבות העניין.

4. ביום 26/01/16 ניתנה הכרעת דינו של בית משפט קמא ובמסגרתו הורשע המערער בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום: גרימת מוות ברשלנות, עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") וסעיפים 40 ו-64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**"); נסיעה לאחור - עבירה על תקנה 45 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: "**תקנות התעבורה**").

5. בעקבות ההרשעה ולבקשת באת כוח המערער הורה בית משפט קמא על הגשת תסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער.

6. במסגרת תסקיר שירות המבחן שהוגש לתיק בית משפט קמא בחודש ספטמבר 2017, סקרה קצינת המבחן את הרקע האישי והמשפחתי של המערער. צוין, כי מדובר באדם בן 76, תושב הכפר מועאווייה, אב ל-13 ילדים בגירים, אשר אחד מהם נפטר מדום לב בהיותו בשנות ה-30 לחייו, המתקיים מקצבת זקנה ועוסק בהתנדבות בבית הקברות בכפר מגוריו. צוין, כי המערער הציג תיעוד רפואי ממנו עולה כי המערער סובל משלל בעיות רפואיות, לרבות; בעיות לב, לחץ דם גבוה, פריצת דיסק וכי בשנת 2015 עבר ניתוח להחלפת מפרק ברך ימין.

ביחס להיסטוריה העבריינית ציינה קצינת המבחן כי לחובתו של המערער שלוש הרשעות קודמות, בין היתר, בגין ביצוע עבירות שוד מזוין, גרימת מוות בכוונה תחילה וקשירת קשר לביצוע פשע, האחרונה בהן משנת 1981, בה נידון המערער ל-18 שנות מאסר בפועל. עוד צוין כי מתוך עיון בגיליון הרישום התעבורתי, עולה כי המערער הוציא רישיון נהיגה בשנת 1971 ולו שתי הרשעות בתחום התעבורה, האחרונה מהן משנת 2014 בשל אי ציות לתמרור עצור.

קצינת המבחן ציינה כי בעוד שבעברו הפגין המערער חוסר יציבות בהתנהלותו, חבר לאוכלוסיה שולית ועבריינית, וניהל אורח חיים שולי ועברייני, שכלל ריצוי עונשי מאסר מהם שוחרר המערער בשנת 1993, הרי מאז שחרורו של המערער ממאסרו האחרון, שינה המערער את אורחות חייו, כעולה מהיעדר הרשעות ברישום

הפלילי של המערער מאז שנת 1981 ואילך, ומאז מנהל המערער אורח חיים תקין ונורמטיבי בדרך כלל, הכולל התקרבות לדת תוך שהמערער לוקח אחריות על חייו ועל תפקידיו השונים.

באשר לעבירות נשוא כתב האישום ציינה קצינת המבחן, כי המערער הודה בחלק מעובדות כתב האישום, אך לא הודה בחלקו בגרימת מוות ברשלנות, והתקשה לבחון את התנהלותו באירוע באופן ביקורתי, שכן עמדתו הייתה הגנתית. צוין כי המערער ביטא צער עמוק על מותה של הפעוטה, מסר כי לאחר האירוע נפל ארצה, פרץ בבכי והתעלף. במהלך מפגשו עם קצינת המבחן הפגין המערער מצוקה רגשית קשה על רקע האירוע, שב המערער ופרץ בבכי, וניכר הקושי של המערער להכיל את תרומתו למותה של הפעוטה. לדברי קצינת המבחן ציין המערער כי הוא נמצא בקשר טוב עם הורי הפעוטה, וכי ביטוח הרכב של המערער שילם להורי הפעוטה פיצויים.

קצינת המבחן התרשמה כי המערער שואב כוחות ומענים לצרכיו הרגשיים מתוך אמונה ומתוך קיום אורח חיים דתי. המערער שלל נזקקות טיפולית ואף שירות המבחן הינו בדיעה כי לא נרשמה אצל המערער נזקקות טיפולית כלשהי.

גזר דינו של בית המשפט קמא

7. ביום 19/10/17 גזר בית משפט קמא את דינו של המערער. בית משפט קמא עמד במסגרת גזר הדין על הכללים המנחים שהותוו בפסיקה באשר לענישה הראויה בעבירות של גרימת מוות ברשלנות שכוללת ככלל עונשי מאסר לריצוי בפועל אשר נועדו להרתיע את ציבור הנהגים מנהיגה רשלנית תוך הדגשת עקרון קדושת החיים.

בית משפט קמא הוסיף וציין כי בדרך כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, בן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה, ובן בשל ביצועה השכיח גם על ידי אנשים נורמטיביים, ולפיכך אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות.

בית משפט קמא ציין כי מתחם הענישה ההולם בעבירה של גרימת מוות ברשלנות בנסיבות תיק זה נע בין 8 חודשי מאסר בפועל ועד 24 חודשי מאסר בפועל, פסילה בפועל של רישיון הנהיגה לתקופה שבין 8 ועד 15 שנים, עונשים צופי פני עתיד מרתיעים וכן קנס ופיצוי למשפחת המנוחה.

בית משפט קמא חזר ודחה את טענות המערער לאחריות מופחתת המבוססת על הטענה כי קיים אשם תורם מצדם של הורי המנוחה אשר איפשרו לה לשהות בחוץ ללא השגחתם, וציין כי המערער היה מודע להימצאותם של ילדים משחקים במקום, אף ללא השגחת מבוגר, ובחר להסיע את רכבו לאחור, ללא כל הכוונה ונקיטת אמצעי זהירות המתחייבים מן הנסיבות בשטח וממצאות המחוקק.

באשר לעברו הפלילי של המערער סבר בית משפט קמא כי זה אינו מכביד בנסיבות העניין. צוין כי המערער הורשע בעבירות פליליות חמורות, אך עולה מתסקיר שירות המבחן, כי המערער שינה את אורחות חייו לאחר ששוחרר מן הכלא בשנת 1993 ומנהל אורח חיים נורמטיבי מזה שנים רבות.

בכל הנוגע להתרשמות שירות המבחן לפיו התקשה המערער לקחת אחריות על מעשיו ומותה של הפעוטה, ציין בית משפט קמא כי התרשם שהחרטה אותה הביע המערער על תוצאותיה הטרגיות של התאונה ועל הכאב והאובדן שנגרם למשפחת המנוחה הינה כנה ואמיתית.

לאחר מכן נפנה בית משפט קמא לסקירת השיקולים שהנחו אותו בגזירת עונשו של המערער. בית משפט קמא ציין כי נתן דעתו לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות של המערער, גילו ומצבו הכלכלי והרפואי. יחד עם זאת, סבר בית משפט קמא כי אין המדובר בנסיבות אישיות חריגות ומיוחדות המצדיקות סטייה מההלכה הנוהגת והנסיבות אף הן אינן מצדיקות הימנעות מהטלת מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. עוד הדגיש בית משפט קמא כי שירות המבחן נמנע כאמור מהמלצה טיפולית בעניינו של המערער.

לעניין רכיב הפסילה סבר בית משפט קמא כי יש להטיל על המערער פסילה ממושכת שיש בה כדי לבטא את חומרת הפגיעה ולהוקיע את הפגיעה בעיקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה.

לאור כל האמור, ובהתחשב במכלול השיקולים שפורטו, הטיל בית משפט קמא על המערער את העונשים הבאים: מאסר בפועל לתקופה של 10 חודשים; פסילה בפועל מלנהוג ו/או לקבל ו/או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 10 שנים ממועד שיחרורו של המערער ממאסרו והיא מצטברת לכל פסילה אחרת אשר טרם רוצתה או חושבה. עונש מאסר מותנה לתקופה של 12 חודשים שלא יעבור בתוך 3 שנים עבירות של נהיגה בפסילה בניגוד לסעיף 67 לפקודת התעבורה ו/או עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית. פסילת המערער מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה למשך 12 חודשים על תנאי למשך של 3 שנים והתנאי הוא שהמערער יעבור אותה עבירה עליה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה ויורשע בגינה, תוך התקופה האמורה או לאחריה, פיצוי למשפחת המנוחה בסך של 10,000 ₪, קנס בסך של 5,000 ₪ אשר ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 28/11/17 או 50 ימי מאסר תמורתו.

תמצית טענות הצדדים

8. המערער טען כי בית משפט קמא החמיר יתר על המידה עת הטיל עליו עונש של 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל, ולא נתן משקל לנסיבות התאונה אשר אינן מצביעות על רשלנות בדרגה גבוהה. נטען כי המנוחה הייתה בת 20 חודשים במותה בכביש, ללא השגחת הורים, כאשר המערער נסע מספר מטרים

בודדים לאחר תוך הסתייעות במראות הצדדיות, ובהתעלם משטח מת מסוים, ונוכחותם של הילדים עובר לתאונה, הייתה בחצר ולא בכביש בו ארעה התאונה.

בהסתמך על שורה ארוכה של פסקי דין שנזכרו בהודעת הערעור שהגיש המערער טען המערער כי העונש ההולם בנסיבות התיק הינו בין 6 ל-12 חודשי מאסר, והמתחם שנקבע על ידי בית המשפט הינו מחמיר יתר על המידה.

עוד ובנוסף נטען על ידי המערער, כי בית משפט קמא לא נתן משקל משמעותי לנסיבות חייו, מצבו הבריאותי הקשה אשר פורט בהרחבה, לתרומתו המשמעותית של המערער לקהילה וכן לעמדת בני משפחת המנוחה, המבקשים רחמים עבור המערער.

לעמדת המערער התאונה נגרמה כתוצאה מרשלנות ברף הנמוך הנובעת מחוסר תשומת לב רגעית וכשהמדובר באדם בן 77 מצטמצם במידה ניכרת משקל השיקול ההרתעתי בקביעת רמת הענישה, עוד ובנוסף נטען, כי יש לתת את הדעת גם לחלוף הזמן שעבר ממועד ביצוע העבירות ועד למתן גזר הדין.

יצוין כי בדיון שהתקיים בפנינו ביום 21/12/17 הבהיר בא כוח המערער כי המערער חוזר בו מן הערעור בכל הנוגע לרכיב הקנס וביקש להקל בעונשו, על דרך ביטול עונש המאסר בפועל שנגזר.

9. המשיבה סברה מנגד כי דין הערעור להידחות ובעניין זה סמכה המשיבה את ידיה על גזר דינו של בית משפט קמא.

לטענת המשיבה, מידת הרשלנות של המערער באירוע התאונה הייתה גבוהה, שכן המערער נסע לאחר, בהיותו מודע לנוכחותם של ילדים בקרבת מקום, כאשר שדה הראייה שלו מוגבל, והוא מודע לכל אלה, וכאשר בנסיבות אלה חלה עליו חובת זהירות מוגברת.

עוד ציינה המשיבה, כי המדיניות הראויה היא הטלת עונשי מאסר בפועל ויש להחילה ביחוד בנסיבות המקרה, על רגע רשלנותו הגבוהה של המערער, בהיעדר נסיבות חריגות ולאחר שהמערער כמצוין על ידי שירות המבחן סירב לקחת אחריות על מעשיו ועל תוצאות התאונה.

לבסוף טענה המשיבה כי אין מקום לזקוף לזכותו של המערער את פרק הזמן שחלף מאז אירוע התאונה ועד מתן גזר הדין, שכן האחריות לעיכוב בירור ההליך רובצת בעיקרה לפתחו של המערער.

10. בתאריך 11/01/18 ולאחר שנשקלו כל הנתונים שעמדו בפנינו, והובהר לצדדים שלא גובשה כל עמדה

מצדנו, הורינו לממונה על עבודות השירות להגיש לעיונו חוות דעת שתבחן את אפשרות העסקתו של המערער בעבודות שירות. בתאריך 22/01/18 התקבלה הודעת הממונה על עבודות שירות כי המערער כשיר לבצע עבודות שירות במגבלות.

דין והכרעה

11. הערער שבפינו מופנה כאמור כנגד חומרת עונש המאסר בפועל בן 10 חודשים שנגזר על המערער לאחר הרשעתו בעבירות גרם מוות ברשלנות ועבירה תעבורה נוספת וזאת בעקבות תאונת דרכים בה היה מעורב המערער בעטיה נגדעו באיבם חייה של פעוטה.

12. לא אחת נקבע על ידי בית המשפט העליון כי העונש הראוי למי שגרם למותו של אדם ברשלנות שבנהיגה, הוא מאסר לריצוי בפועל וכי קדושת החיים והצורך להילחם בתאונות הדרכים מחייבים ענישה מחמירה ומרתיעה גם כאשר עסקין באנשים נורמטיביים שכן מן המפורסמות הוא, שלא אחת אנשים נורמטיביים מוצאים עצמם מעורבים בתאונות דרכים קטלניות. ראו לעניין זה דברים שנקבעו בע"פ 1920/14 **מדינת ישראל נ' אבירם** [פורסם בנבו] (26/04/15):

"בית משפט זה עמד לא פעם על הצורך להחמיר בענישה על מנת להילחם בנגע תאונות הדרכים בכלל ובאלה הקטלניות בפרט... נקיטת יד קשה נגד עברייני תנועה שגרמו בנהיגתם הרשלנית למותם של אחרים יש לה מקום גם באותם המקרים אשר בהם מדובר בנאשמים נורמטיביים שהעולם העברייני זר להם ואשר מטבע הדברים יתקשו להתמודד עם מאסר מאחורי סורג וברית. בהקשר זה כבר נפסק כי "אין מקום לענישה סלחנית מדי במקרים אלה ויש להעדיף את הצורך להעביר לציבור מסר ברור ומרתיע, אלא אם כן מתברר כי קיימות נסיבות אישיות חריגות ויוצאות דופן המצדיקות סטייה מרמת הענישה הראויה" (ראו, ע"פ 5787/04 שחאדה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (8.9.2004)). הטעם לכך הוא שאל מול הקושי אותו חווה הנאשם שגרם לתאונת הדרכים הקטלנית, ניצבים נפגעי הקטל בדרכים שחיהם נגדעו וכן בני משפחתם שחיהם השתנו ולא ישובו עוד לעולם להיות כשהיו. המימדים המדאיגים של הקטל בדרכים, מחייבים על כן הטלת ענישה מרתיעה גם כאשר הנהג הפוגע ניהל אורח חיים נורמטיבי טרם קרות התאונה".

על דברים אלה חזר בית המשפט העליון לאחרונה ברע"פ 9909/17 **מאיר דרויש נ' מדינת ישראל** (01/01/18); ע"פ 4880/17 **אלקס אולג קוסה נ' מדינת ישראל** (21/06/17), תוך שאישר את מדיניות הענישה המחמירה בכל הנוגע לנאשמים שהורשעו בעבירות של גרם מוות ברשלנות בתאונות דרכים קטלניות.

ראה בנוסף:

רע"פ 5112/16 כהן נ' מדינת ישראל (04/07/16)

ע"פ 6358/10 מחמוד קבהא נ' מדינת ישראל (24/03/11);

ע"פ 6755/09 ארז אלמוג נ' מדינת ישראל (16/11/09).

13. עוד נקבע על ידי בית המשפט העליון כי חריגה מן הכלל האמור לפיו יושתו עונשי מאסר לריצוי בפועל, תיעשה רק במקרים חריגים ויוצאי דופן, בהן מדובר ברמת רשלנות נמוכה וכאשר מתקיימות נסיבות אישיות יוצאות דופן, המצדיקות, חרף הכלל האמור, שלא לשלוח את הנאשם האינדיבידואלי למאסר מאחורי סורג וברית. ראה: רע"פ 548/05 מאירה לוי נ' מדינת ישראל (19/01/06).

14. בענייננו, התאונה גרמה לגדיעת חייה של הפעוטה. עם זאת, ומבלי להקל בתוצאה הטרגית ולהשלכותיה על כל הסובבים, בהתחשב במכלול הנסיבות וביחוד בנסיבות האישיות של המערער, גילו ומצבו הבריאותי, סבורני כי עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער אין בו כדי להשיג את תכלית הענישה, וסבורני כי זהו אחד המקרים החריגים בהם ראוי לתת לנסיבות האישיות של הפרט, משקל משמעותי מזה שניתן להן על ידי בית משפט קמא, ובאופן שמצדיק את התערבות ערכאת הערעור.

15. נסיבות המקרה הטראגי הובאו בהרחבה בהכרעת דינו של בית משפט קמא ועולים גם ממקרא עובדות כתב האישום כפי שפורטו לעיל. אין ספק, כפי שקבע בית משפט קמא, כי נהיגתו הרשלנית של המערער הביאה לתוצאה הטרגית של גדיעת חיי המנוחה וכי היה מקום להרשיעו בדין ולהשית עליו עונש. עם זאת, נראה כי התנהגותו של המערער נבעה מרשלנות רגעית, או אי תשומת לב רגעית בעטים לא צפה המערער את נוכחותה של הפעוטה מאחורי רכבו בנתיב נסיעתו, תוך שנסע לאחור מטרים בודדים בלא מכוון. אף שמדובר ברשלנות במדרג גבוה, אין המדובר ברף כה גבוה של רשלנות, המחייב מאסר מאחורי סורג וברית, יהיו הנסיבות האישיות של המערער אשר יהיו, אף שתוצאתה של התאונה הינה טראגית וחמורה מאין כמוה. יצוין כי במקרים דומים של גרם מוות ברשלנות בתאונות דרכים נמנע בית משפט העליון מלהטיל על הנהג עונש של מאסר בפועל והסתפק בעבודות שירות ובעונשים נלווים.

ראו: ע"פ 2569/00 שמעון דהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (2) 613; ע"פ 4732/02 ענת סורפין (לביא) נ' מדינת ישראל (25/11/02). ראו בהקשר זה גם דברים שהעיר חברי סגן הנשיא (כתוארו אז) השופט ד"ר רון שפירא בע"פ (חי') 41013-04-13 מיכל כרמון נ' מדינת ישראל, (דברים המוסכמים גם עלי):

"הערתי הראשונה היא כי לטעמי בעבירות של רשלנות, גם כשתוצאתן חמורה, יש לצמצם בשימוש בעונש המאסר, עונש שיש לשמרו לנאשמים בעלי דפוסי התנהגות עבריינים מובהקים. לכן סבור אני כי בעבירות רשלנות ככלל, יש לגזור עונשי מאסר במקרים בהם מדובר בנאשם

בעל עבר פלילי, או במקרים של רשלנות חמורה, או במקרים בהן הייתה הרשלנות על רקע של ניסיון להעצים רווח כלכלי...

במקרה בו ניצבת בפנינו נאשמת ללא עבר פלילי שרשלנותה באה לידי ביטוי בטעות של שיקול דעת שמשכה כהרף עיין סבור אזי יש לצמצם את השימוש בעונש המאסר, שאין לו תכלית של ממש ופגיעתו בנאשם אינה מידתית ביחס לתועלת החברתית שבענישה. הערתי השניה מתייחסת לרכיב "הרתעת הרבים" שבמסגרת הנתונים הנשקלים לעניין ענישה. חברתי עמדה על הקושי שביישום מונח זה והחלתו בכל מקרה ומקרה, ובמיוחד במקרה שבפנינו. שותף אני להערותיה. בכל מקרה נראה כי בעבירות תעבורה, לרבות אלו שתוצאתן קטלנית, דווקא פסילת רישיון נהיגה לתקופה ממושכת תשיג את תכליות הענישה, הן בדרך של הגנת הציבור מפני הנהגה הרשלן והן בדרך של הרתעת הרבים מפני נהיגה רשלנית."

16. במקרה הנדון, אין ספק כי התאונה הייתה טראומטית ביותר עבור המערער והשפיעה רבות על אורח חייו של המערער. שירות המבחן אמנם ציין בתסקיר כי המערער התקשה לבחון את התנהלותו באירוע באופן ביקורתי, שכן עמדתו הייתה הגנתית, ואולם הן שירות המבחן והן בית משפט קמא התרשמו כי המערער ביטא צער עמוק על מותה של הפעוטה, וחש חרטה עמוקה בגין גרימת מותה של הפעוטה והסבל שהוסב לבני משפחתה. זאת ועוד, בדיון שהתקיים בפנינו ביום 22/12/17 הוגש מכתבו של אביה של הפעוטה, ממנו עולה כי הן האב והן האם מבקשים מבית המשפט להתחשב במערער נוכח גילו ומחלותיו, העובדה שהמדובר באירוע לא מכוון שארע לפני מספר שנים, והעובדה שהמערער מגיע לבית הורי המנוחה, לעיתים תכופות ומביע כאב וחרטה על המעשה.

17. הבעת החרטה העמוקה והכנה, עמדת משפחת המנוחה, בצירוף מכלול השיקולים לקולא שנמנו גם על ידי בית משפט קמא, לרבות, היעדר עבר תעבורתי משמעותי מצדו של המערער; התרחקות ארוכת שנים מן העולם העברייני, הקשר המחייב שמקיים המערער עם משפחת המנוחה; תרומתו של המערער לקהילה כעולה ממכתב אבי המנוחה, ובעיקר בהתחשב בגילו ובמצבו הבריאותי של המערער, כפי שזה משתקף במסמכים הרפואיים שצורפו להודעת הערעור, וכן חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה ועד היום, מצדיקים לטעמי, ובניגוד לעמדת בית משפט קמא חריגה ממתחם העונש ההולם שנקבע, באופן שיאפשר למערער לרצות את עונשו בעבודות שירות. אוסיף ואציין כי לנוכח העובדה שבית משפט קמא גזר על המערער לצד עונש המאסר הקצר פסילת רישיון נהיגה ממושכת בת 10 שנים, תושג גם תכלית הענישה, הן בדרך של הגנת הציבור מפני נהג רשלן והן בדרך של הרתעת הרבים.

18. לאור כל האמור, אציע לחברי להרכב לקבל את הערעור ולהפחית את עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער ל-6 חודשי מאסר אשר ירצו בעבודות שירות לאחר שהממונה על עבודות שירות אישר כי המערער כשיר לבצע עבודות שירות, ואף קבע עבורו מקום עבודה. יתר רכיבי גזר דינו של בית משפט קמא יוותרו על כנם בשינוי אחד לפיו מניין תקופת התנאי שנקבעה לעונשי הפסילה על תנאי והמאסר על תנאי ייחל ממועד מתן פסק דין זה. כן אציע לחברי להאריך את המועד לתשלום הקנס ובאופן שזה ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 01/03/18.

ר. שפירא, נשיא [אב"ד]:

אני מסכים.

אין לי אלא לחזור על עמדותי, אותה הבעתי בשורה של פסק דין, כי במקרים של גרימת מוות ברשלנות יש מקום לצמצם את השימוש במאסרים לאותם מקרים של רשלנות חמורה. אדגיש כי סבור אני שבמקרה הנוכחי שבפנינו דרגת הרשלנות שיש ליחס למערער היא במדרג הגבוהה, זאת מאחר והמערער היה מודע לכך שילדים משחקים באיזור הרכב ומכאן שהיה עליו לנקוט במשנה זהירות, ואולם לא בדרגת החומרה המחייבת גזירת עונש של מאסר במתקן כליאה. בנוסף סבור אני כי נסיבותיו האישיות של המערער מצדיקות קביעת מתחם ענישה המאפשר גזירת עונש שאינו כולל מאסר ובנוסף ולחילופין, חריגה ממתחם העונש ההולם.

חברתי, השופטת טאובר, ציינה את נתוניו האישיים של המערער, לרבות גילו, מצב בריאותו ועברו הפלילי, וכן נתנים הקשורים לתיפקודו לאחר ביצוע העבירה, לרבות חרטתו וכן את עמדת משפחת נפגעת העבירה. סבור אני כי כל אלו הם נתונים המצדיקים, בנסיבות הענין, חריגה לקולה וקביעת מתחם עונש ההולם המאפשר ריצוי של מאסר בעבודות שירות. סבור אני כי במקרה זה מתקיימות הנסיבות המתאימות להוראות סעיף 40 ט' + 40א(1)+(4)+(6) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") המאפשרות קביעת מתחם עונש הולם וגזירת עונש מתאים שאינו כולל ריצוי של מאסר בפועל, והמביא בחשבון גם את עמדת הנפגע.

אוסף עוד כי העובדה שנאשם/מערער אשר היה שקוע בעבר עד צוואר בעולם העברייני הצליח להתנתק ממנו למשך תקופה של 19 שנים עד למועד התאונה הקטלנית, ובהמשך עד היום, והוא מנהל אורח חיים תקין ללא מעורבות בפלילים מזה כ-25 שנים, כל אלו מצביעים כי מדובר באדם שמחד הוכיח שמימש סיכוי לשיקום ומהצד האחר ראוי למנוע ממנו חזרה אל כותלי הכלא, הליך אשר בנתוניו האישיים קיים חשש שימחה את השיקום הממושך. בהקשר זה אין אלא להפנות לדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (להלן: "דו"ח ועדת דורנר"). בנסיבות אלו סבור אני כי גם אם נאמר כי מתחם העונשי ההולם אינו מאפשר גזירת מאסר בעבודות שירות, ודעתי כאמור שונה, כי גם אז מתקיימים התנאים המפורטים בסעיף 40ד'(א) לחוק העונשין והמאפשרים חריגה ממתחם העונשי ההולם משיקולי שיקום.

אוסף בהקשר זה, כי ער אני לגישה האומרת כי רק התיקון הצפוי לחוק העונשין, בהתאם להצעת חוק שטרם אושרה, המאריך את תקופת המאסר בעבודות שירות לתשעה חודשים, עשוי להצדיק בחינה מחודשת של הלכת בית המשפט העליון ומדיניות התביעה בעבירות גרם מוות ברשלנות. זאת, על מנת לבחון אם יש בהארכת תקופת המאסר בעבודות שירות לתקופה של תשעה חודשים כדי ליתן מענה הולם לעבירות רשלנות ובייחוד לעבירות רשלנות בהן קופדו חיי אדם.

יש סבורים גם כי התיקון הצפוי לחוק העונשין, בדרך של הרחבת התקופה לריצוי עונש מאסר בעבודות שירות לתקופה של תשעה חודשים, יאפשר לתביעה לשקול, במקרים המתאימים, אף אם חריגים, ובהתאם לנסיבות המקרה, היקף התופעה הרשלנית, תוצאות מעשה הרשלנות ובעיקר מידת הרשלנות, העדפה של עונש מאסר בעבודות שירות על פני

עונש מאסר בפועל.

לגישתם, המלצות דו"ח ועדת דורנר, לא נועדו לכאורה ליתן מענה לאוכלוסייה ייחודית זו, שהיא במהותה אוכלוסייה נורמטיבית, ללא צרכים שיקומיים. נטען כי הרציונל העומד בבסיס המלצות הדו"ח הוא שיש למצוא חלופות ענישה ראויות לעבריינים שקיים לגביהם חשש שידרדרו לעולם הפשע לנוכח האפקט הקרימינוגני של המאסר. חשש זה אינו קיים ככלל לגבי נאשמים שביצעו עבירות של גרם מוות ברשלנות.

סבור אני כי מצדדי גישה זו אינם מבהירים מדוע גבול תשעת החודשים הוא זה המאפשר לתביעה לשקול חלופה עונשית למאסר בפועל במתקן כליאה. לטעמי, המלצות ועדת דורנר ביחד עם הוראות חוק העונשין, כפי שתוקנו בתיקון 113, ובמיוחד הוראות סעיף ד' (א) לחוק העונשין, לא רק מאפשרות אלא מחייבות לשקול את מכלול שיקולי השיקום בכל מקרה ובכל עבירה, למעט באותם מקרים "בעלי חומרה יתרה", שגם אז ישקלו שיקולי שיקום ואולם רק "בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן" (הוראות סעיף 40ד' (ב) לחוק העונשין). נראה כי אין חולק שעבירות גרימת מוות ברשלנות, לרבות המקרה שבפנינו, אינן, מעצם הגדרת העבירה, מסוג המקרים שיסווגו כבעלי חומרה יתרה, כל זאת מבלי לגרוע מחומרת מעשה בו קופדו חיי אדם.

אעיר עוד בהקשר זה כי הגישה לפיה לא קיים חשש שנאשמים שהורשעו בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, ושהם אנשים נורמטיביים, ידרדרו לעולם הפשע לנוכח האפקט הקרימינוגני של המאסר היא גישה שספק בעיני אם מבוססת דיה במחקרים קרימינולוגיים וראוי שתיבחן לעומקה.

במקרה שבפנינו סבור אני, כפי שסברה חברתי, כי מתקיימים התנאים המצדיקים תוצאה עונשית שאינה כוללת עונש של מאסר מאחרי סורג ובריוח. סבור אני כי זה גם המקרה שבו הרחקת הנאשם מנהיגה למשך זמן ממושך, ובמקרה שבפנינו ובשים לב לגילו לצמיתות, הוא העונש המשמעותי והראוי ביותר, ביחד עם יתר אמצעי הענישה שנגזרו במקרה זה.

רון שפירא, שופט
נשיא

ת. נאות-פרי, שופטת:

אני מסכימה לתוצאה אליה הגיעו חברי להרכב.

ההגדרה המדויקת של רמת הרשלנות מטעמו של המערער, דהיינו - אם חמורה היא, שמא "רק" בינונית, אינה הגדרה פשוטה ככל ועיקר. אני נוטה לדעה לפיה נסיעה לאחור וגרימת תאונה תוך כדי כך הינה במדרג גבוה. לא פורטו בהכרעת הדין קמא נתונים מדויקים לגבי מהירות הנסיעה והמרחק עד הפגיעה, אם כי צוין ששדה הראיה היה מוגבל. לשיטתי, אין המדובר ברשלנות ברף הנמוך, אף אם נצא מנקודת ההנחה שכל הנתונים החסרים פועלים לזכות המערער.

עמוד 10

עם זאת, אני מצטרפת לדברים שכתבה כב' השופטת טאובר, והערותיו של כב' השופט שפירא, הנשיא - לגבי היותו של מקרה זה חריג המצדיק שלא לשלוח את המערער לרצות עונש של מאסר מאחורי סורג ובריח, וזאת רק בשל גילו ומצבו הרפואי.

תמר נאות פרי, שופטת

הוחלט כאמור בסעיף 18 לפסק דינה של השופטת טאובר.

הערעור מתקבל במובן זה שיופחת עונש המאסר בפועל שנגזר על המערער לתקופה של-6 חודשי מאסר אשר ירצו בעבודות שירות בהתאם לחוות דעתו של הממונה על עבודות שירות.

המערער ירצה את עבודת השירות במע"ש שברחוב אלגזאלאת אום אל פאחם, כמפורט בחוות דעת הממונה על עבודות השירות. על המערער לתאם את עבודתו עם המפקח מטעם הממונה, כלאי זינו מאיר, טל: 050-6279227. על המערער להתייצב לשם קליטתו לעבודות השירות ביום 21.3.18 עד השעה 9:00 במפקדת עבודות השירות, בימ"ר עמקים המצוי במתחם תחנת משטרת טבריה בכתובת דרך הציונות 14 טבריה. טלפונים: 04-6728405, 08-9775099, 04-6728421.

הוסבר למערער כי בסמכות הממונה על עבודות השירות לשנות את מקום העבודה. עוד הובהר לו כי אם יפר את הוראות המעסיר ו/או אל הוראות הממונה על עבודות השירות, וכן אם יבצע עבירה נוספת כל שהיא בתקופת ריצוי עבודות השירות, כי אז ניתן יהיה להפקיע את עבודות השירות כך שיהיה עליו לרצות את יתרת מאסרו כמאסר בפועל במתקן כליאה.

יתר רכיבי גזר דינו של בית משפט קמא יוותרו על כנם בשינוי אחד לפיו מניין תקופת התנאי שנקבעה לעונשי הפסילה על תנאי והמאסר על תנאי ייחל ממועד מתן פסק דין זה.

עוד אנו מורים להאריך את המועד לתשלום הקנס ובאופן שזה ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 01/03/18.

ניתן היום, ט"ז שבט תשע"ח, 01 פברואר 2018, במעמד המערער וב"כ הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת

בטינה טאובר,
שופטת

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]